

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 2. An Christi Diuinitatem viderint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

corporis gloriosi societate refulgebant, Totus igitur splendidus erat.

Claraz, in luce refulgens,

Os humerosq; Deo simili.

§. 4. Quod noster legit, & vertit: sicut nix, id quædam græca habent, *ὡς χιών*, consentiunt veteres interpretes. Hilar. Augustin. & fere recentiores omnes: quamvis Origen. homil. 3. legat *ὡς, lux*. Veruntamen videtur potius legendum: ut nix. Huic enim convenit verbum *λευκόν* quod album significat. Et Lucas habet *λευκὸν ἐξασπιδίων*, album scintillans seu fulgurans. Marcus fuisse vestimenta *ἐκασπιδίων* splendens *λευκὰ* *ὡς χιών*, alba valde sicut nix, & addit, qualia non potest fullo super terram candida facere. Cum autem Marcus vestigia Matthæi quasi compendiatore legere soleat, probabile est, eum sic apud Matthæum legisse: Syrus tamen habet *נִיחָרָא* *nihara*, lux. Quod Zwinglius hyperbolicè hic comminiscitur, falsum est: niue enim candidior erat vestis, ideoque fulgens. Cum vero Olaus Magnus, quoddam animal niue candidius esse referat, eoque solo in niue capi, quod candore suo, qui niuem superat, prodatur, cur non maior candor in veste Christi maiestatem suam ostendit potuit exhiberi? Quin ipse Zwinglius sibi contradicit: cum ait maiorem fuisse splendorem quam possit humanâ mente comprehendere, at niuis splendorem, & oculis & mente comprehendimus. Non ego est hyperbole, quando niui comparatur. Forte Zwinglius quemadmodum apud poetas legerat, sincera pectora. Et non calcata candidiora niue, per hyperbolicè dicta, ita in Christi maiestate etiam nihil maius suspicatus est. Nam in anxii laboribus, quos perfidia causa subiit, Tiguri, Homerum, Aristotelem, Demosthenem, Platonem Thucydidem, Lucian. Theocritum, Hesiodum, Aristophanem, reliquosque perstravit, ut auctor est Oswaldus Myconius, Epist. ad Agathum Beronensem. Lucæ igitur & Marco credamus non esse hyperbolicè, sed fuisse ita candida. Ut fullo super terram tam candida facere non potuerit, niuem æquali, imo & superasse.

Vestes ut
nix.

Non est hyperbole.

QVÆSTIO II.

An Christi diuinitatem viderint?

§. 1. Ita sentiunt plerique veterum, & recentiorum. Et Prudentius

Illustre quiddam cernimus

Quod nesciat finem pati

Sublime, celsum, interminum

Antiquius celo, & chao.

Non visa est diuinitas. Hæc diuinitati soli conueniunt. Nec videtur de signo gloriæ diuinæ satis explicari, quod enim addit.

Illic licebit visere

Signum perennis gloriæ.

Nam lux faciei, & candor vestimentorum, typus erat æternæ gloriæ, non tamen quod nesciret finem pati, interminum, antiquius celo & chao. Verum quicquid senserit Prudentius, & nonnulli viri sane non indocti, communis sententia vera est: neminem viuentem diuinam essentiam vnquam esse intutum, qua de re in Exodo disputauit.

VERSUS 3.

Et ecce appaerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes.

QVÆSTIO I.

An Moyses & Elias verè, & cur adfuerint?

§. 1. Strabus imagines adfuisse. S. Thomas, Eliam vero, Moles adscititio corpore adfuisse, animis vtrumque. Et ante vtrumque Tertullianus, Moles in imagine nondum recepta carnis, Eliam in veritate nondum defunctæ apparuisse. Cæterique autores vtrumque verè adfuisse integre corpore animaque. Et Moles quidem ante 1500. annos obierat. Elias autem ante 1100. raptus fuerat. Nunc Domino sistuntur, ut quæ vaticinati erant de Christo, de illo presentibus Apostolis differerent. Ne vero dubitari posset, veniunt cum magna maiestate & gloria.

§. 2. Cur illos suæ gloriæ testes adhibere voluerit, cur omnes Prophetas & Patriarchas vocare potuerit, nobis incertum est. Causæ reddi multæ possunt & passim traduntur. Moles legem dederat, lex ad Christum ducebat, iam olim vaticinatus erat, prophetam venturum, eumque audiri iusserat, nunc præsens cum Apostolis indicat. Eduxit: at populum ex Aegypto, signa & portenta fecerat, Deo facie ad faciem loquebatur, hominum mansuetissimus erat, typus itaq; Christi nobilissimus, præsertim cum Rempubliam Hebræorum institueret, sicut Christus Christianorum. Non paucior s rationes de Elia ex eius gestis, zelo, raptu adduci possent, de quibus varii Patres multa & præclara scripserunt.

§. 3. Nostram fidem admirabiliter roborat, cum videmus à Prophetis non modo prædicta quæ credimus, sed eos à Deo missos, & suam vitam restitutum, ut suum Domino obsequium exhiberent, testimonium darent. Tertullian. lib. 4. contra Marcionem, cap. 27. Eliam vocat noui Testamenti consummatorem, sed quia locus insignis est, totum adiungam. Nam & hoc rei maxime erubescere debuit, quod illum cum Moyse & Helia feceru montis conspici pateris, quorum destructor adueniat. Hoc scilicet intelligi voluit, vox illa de celo: Hic est Filius meus dilectus, hunc audite: id est, non Moysen iam & Heliam. Ergo sufficiebat vox sola sine ostensione Moysi & Helia. Desinendo enim quem audirent, quosunque alios retinuisse audiri. Aut nunquid Eliam & Hieremiam, ceterosque quos non ostendit, permittit audiri, si retuit quos ostendit? Nunc est præsentia illorum fuit necessaria, non vtique in colloquio ostenderentur, quod familiaritatis indicium est: nec in conspectu charitatis, quod dignationis & gratiæ exemplum est: sed & in sordibus aliquibus, quod destructionis argumentum est, imo in tenebris creatorum quibus discutiendus erat missus, longe etiam discreti à claritate Christi, qui voces & literas ipsorum ab Euangelio suo erat separaturus, sic non alienos demonstrat illos, dum secum habet, sic relinquendos docet, qui sibi iungit, sic destruit, quos de radiis suis extruit. Quid sceret Christus ipsorum? Credo secundum peruersitatem, tales eos reuelasset, quales Christus Marcionem debuisset: aut quoscunque alios secum, quam Prophetas suos, sed quid tam Christus creatoris, quam secum ostendere predicatoris fuit, cum illis videri, quibus in reuelationibus erat visus: cum illis loqui, qui eum fuerant locuti: cum eis gloriam suam communicare, à quibus Dominus gloria nuncupabatur: cum principalibus suis, quorum alter populi informator aliquando, alter reformator quandoque: alter initiator veteris Testamenti, alter consummator noui.

§. 4. Venerant ut serui ad Dominum, cum ipso familiariter agerent, tabernacula illis facere cogitabat Petrus, ut circa Christi tabernaculum habitantes illi seruirent.

§. 5. Loquentes cum Christo apparuerunt materia apud Lucam est, excessus quem completurus erat in Ierusalem.